

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru.
Ruška cesta, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Dodelo tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 94.

Sreda, 19. novembra 1930.

Leto V.

Po ministrskem obisku.

Delavstvo je imelo in ima jasno začrtano pot pred seboj.

Predsednik vlade in ministri so z obiskom Ljubljane in drugih važnejših krajev Dravske banovine zaključili svoja potovanja po državi. Za ministre ni bilo važno, da so slišali mnogo lepih in vpludnih besed, za nje je bilo večjega pomena, da so si mogli vstvariti pravo sliko o situaciji in o razpoloženju ljudstva. To jim daje možnost, da odrede nadaljnji pravec svoji politiki. Upati je, da je ministrska turneja v tem pogledu dosegla svoj namen.

Tudi delavstvo je imelo priliko, da je po ljudeh, ki poznajo razpoloženje med delavstvom, povedalo svoje najaktualnejše želje in potrebe. Dobro je povedal Filip Uratnik, da ima delavstvo tudi o velikih državno-političnih vprašanjih svoje nazore. Ti nazorji sicer niso nikaka tajnost in ne morejo biti drugačni, kakor so nazorji zavednega organiziranega delavstva v drugih evropskih državah.

Prav je tudi povedal Uratnik, da je delavstvo že pred več desetletji glede jugoslovanskega vprašanja zavzelo stališče, ki je bilo takrat nevarno. Sedaj pa je zedinjenje Jugoslovancev realno dejstvo. Realnost pa ni odvisna od tega, ali jo kdo priznava ali ne priznava. Zedinjenje Jugoslovancev ima danes samo dva sovražnika. To so prvič tisti, ki hočejo idejo jugoslovanskega zedinjenja izkoristiti v svoje osebne svrhe ali komercializirati. To so paraziti, to so uši na životu narodnega organizma. Drugi sovražniki so pa tisti, ki dvomijo o realnosti in notranji sili jugoslovanskega zedinjenja in mislijo ter priporočajo, da ga je treba vzdrževati s silo. To so pravzaprav maloverneži, defetisti, ki nimajo zupanja v notranjo moč realnega dejstva in ki ne spoznajo, da leži zedinjenje južnih Slovanov v liniji historičnega razvoja.

Takih sovražnikov jugoslovanskega zedinjenja med zavednimi delavci ni in jih ni bilo. Delavstvo je že koj po prevratu dejansko izvedlo zedinjenje preko cele države, ne samo v strokovnih organizacijah, temveč tudi v svoji politični organizaciji, bivši Socijalistični stranki Jugoslavije. Na tej liniji je zvesto vztrajalo do konca. Tudi meščanstvo, oziroma vsaj en del, je skušal vstvariti enotne formacije za celo državo. Meščanstvo pa se ni izkazalo za doraslo in so vse te tvorbe razpadle že zdavnaj pred 6. januarjem.

Delavstvo razume vzroke, ki so privedli do tega dneva. Teh vzrokov pa delavstvo niti njegove organizacije niso zakrivilo. Delavstvo lahko s častjo gleda v svojo preteklost in mu ni treba ničesar preklicavati. Samo škoda, da je bilo delavstvo v državi, ki je gospodarsko in kulturno še slabo razvita, tako skromen politični faktor. Če bi bilo delavstvo v bivši Narodni skupščini predstavljalo večji politični faktor, bi ne prišlo do tega, do česar je prišlo.

Delavstvu svojih nazorov ni treba skrivati. Socijalizem je optimističen svetovni nazor. Verjame v razvojno možnost človeške družbe. Zaveda se tudi, da v njem samem leži rešitev. Te ideje so skupni duševni zaklad vsega zavednega evropskega delavstva. Zaraditega pa je delavstvo, če in kjer se mu dopušča možnost svobodnega udejstvovanja, pozitivni, konstruktiven element. To dokazuje cela Evropa in v zadnjem

Reakcija na Poljskem po volitvah.

Fašistični teror zmagal. — Pilsudski pa kljub temu ni dobil dvetretjinske večine.

V nedeljo, dne 16. t. m. so bile volitve v poljski parlament. Nič ni nepričakovane, če je v teh volitvah zmagal Pilsudskijev volilni blok zlahte in klerikalizma. Glavni boj se je vršil med dvema frontama, in sicer med vladnim blokom maršala Pilsudskega, ki je zahteval takojšnjo izpremembo ustave, in centrolevičarji z voditeljem Daszynskim, ki zahtevajo neomejen parlamentarizem in so v odločnem boju proti sedanjemu režimu.

Kandidiralo je 20 strank, od katerih v ljutem boju niti polovica ni prišla v poštev.

Poljska je razdeljena v 64 volilnih okrožij. Varšava ima 14 poslancev, ostala okrožja 372. Na 50.000 glasov pride en mandat. Ostalih 72 poslancev se voli na takozvani državni kandidatni listi. Te vlagajo samo večje stranke, ker pridejo v poštev v drugem skrutinju le, če že imajo poslance v šestih okrožjih. V senat se voli splošno 93 senatorjev, na državni listi pa 18.

Če premotrimo volilno borbo, v kateri je Pilsudski zaprl eno petino poslancev, da je razveljavil 14 okrožnih kandidatnih list, večinoma v industrijskih in kmetijskih okrožjih, da je s tem udaril socijaldemokratske in kmetijske opozicijske volilce, je jasno, da je že zaradi tega terora bil onemogočen vsakršni konsolidiran nastop opozicijskih

strank. Vrhutega je Poljska trdno klerikalna in prebivalstvo po veliki večini politično nevzgojeno in popolnoma odvisno od poljskega plemstva, zlahte in cerkvenih dostojanstvenikov. Lahko rečemo, da je na Poljskem »zmagal« teror, politična nezavednost, zlahta in rimski klerikalizem, kljub temu, da je industrijsko, deloma tudi kmetiško delavstvo, dobro organizirano v svojih političnih in strokovnih organizacijah.

Končni rezultat volitev bo ugotovljen šele v nekaj dneh.

Znan je izid volitev v 30 okrožjih. Vladni blok je dobil v teh 234 mandatih, narodni demokrati 22, centrolevičarji 60 (pod vodstvom socijalnih demokratov). Vseh poslancev je 444, senatorjev pa 111. Od teh utegne dobiti vlada, kakor trdijo meščanski listi, vsaj 300, kar znači, da bo opozicija kljub velikemu nemošnemu teroru vendar še močno zastopana v novem poljskem parlamentu.

V interesu razvoja demokracije na Poljskem je, da čimprej izgine iz površja zmagovalec-terorist Pilsudski, ki po svoji zunanosti in po svojem nastopanju sliči na las duševno bolnemu nemškemu filozofu Nitscheju. Poljske volitve pa znova dokazujejo, da mora demokracija biti v stanu parirati tudi silo in biti pripravljena na boj z enakimi sredstvi kot se jih poslužuje reakcija.

Francoska zbornica za dosedanje zunanjo politiko.

Briandu izglasovana zaupnica.

V francoski zbornici je imel zunanji minister Briand oster govor proti kverulantstvu, ki hoče pospeševati razdor med evropskimi državami. Grajal je nemško nestanovitno politiko, za katero so odgovorni neodgovorni elementi. V debati se je zlasti tudi povdarilo, da je fašizem ono zlo, ki trosi laž, da naj se evropske države boje francoskega vodstva, po katerem želi. Ob sporazumu med narodi in državami je tak strah popolnoma izključen. Dva levičarska poslanca centra sta po debati predlagala dnevni red, v katerem se zahteva, da vlada vodi dosedanje zunanjo politiko.

Pred glasovanjem je izjavil socijalistični poslanec Broncour, ki je predsednik zunanjepolitičnega odbora zbornice, da mora Francija iti v Ženevo z jasnim in točnim načrtom za masivno razorožitev in za izboljšanje mednarodne varnosti, da osvobodi Evropo sedanjega težkega oboroženega miru, ki jo je zaradi nemške zmagbe leta 1870/71 tako dolgo davil. Če bi pa ta načrt glede razoro-

žitve in varnosti ne uspel, tedaj bo on sam kot socijalist vzkliknil: Zanašati se smeš samo nase in na svoje zaveznike, zato se brani!

Dnevni red, oziroma zaupnica vladi, je bila nato sprejeta z 323 proti 270 glasovom.

Vaugoinova vlada pred demisijo?

Izid volitev v Avstriji vzrok vladne krize.

Avstrijska Vaugoinova vlada se jako slabo počuti po volitvah v parlament, ker ne more ustvariti večine po svojem okusu ter najbrže odstopi, še preden se bo pogajala z dr. Schobrom.

Vaugoin in knez Starhemberg najbrže ne bosta v novi vladi.

Minister Starhemberg je izjavil, da bo sedaj potreba oborožiti heimwehr. Veliko nado pa stavi Starhemberg v Hitlerjevo gibanje, ki se v kratkem zedini s Starhembergovci.

ali pa iščejo v škofovskih pastirskih pismih svojo rešitev. Kam to dovede, dokazuje Avstrija, kjer so krščanski socijalci s starim Kunschekom vred pod patronanco avstrijskih škofov srečno zlezli pod heimwehrovske copate.

Vse te zablode, ki so se ravno po vojni, ko je prišlo gospodarsko in duševno življenje narodov iz ravnotežja, zelo razpasle, pa ne morejo imeti dolgotrajnejšega obstanka. Delavstvo je zdrav element in bo zopet našlo samega sebe. Zato ni treba biti v skrbeh zaradi bodočnosti delavstva.

Gospodarska konferenca v Ženevi.

Agrarni problem. — Krivec krize valutna razlika.

Agrarne konference, ki so se vršile v mesecu februarju in marcu, so predhodnice nove konference v Ženevi. Gre predvsem za države, ki so se navedenih konferenc udeležile. Ženevska konferenca, ki je pričela zborovati v ponedeljek, naj bi imela namen, urediti tehnično stran bloka srednjeevropskih agrarnih držav. Poljski izvozniki agrarnih produktov predlagajo akcijo kratkoročnih posojil, zmanjšanje stroškov za hipotekna posojila itd. Konferenco zanimajo torej veliki agrarci in izvozniki, kaj pa bo z malim kmetom in cenami, to je pa v božjih rokah.

Povratak k parlamentarizmu v Španiji?

Obljuba vlade.

Na seji vlade je kralj Alfonz naročil predsedniku vlade Berenguerju, da naj razglasi dekret, ki mu ga je že dal svojčas glede sklicanja parlamenta. Parlament naj revidira ukrepe diktature ter naj sklene odkritosrčno liberalen proračun. Slabosti prejšnjih režimov naj se odpravijo parlamentarno. Uvesti bo treba tudi zlato vrednost, ki bo primerna valorizaciji. Parlament bo izvoljen brez pritiska javnih oblasti. Vladni komitete prosi končno podporo dežele ob ustavnem reševanju aktualnih problemov.

Atentat na japonskega predsednika vlade

Strel v vrat. — Atentator ga je smatral odgovornega za gospodar. krizo.

Predsednik japonske vlade Hamaguši je odhajal na ogled vojaških vaj dne 14. t. m. Ko je hotel vstopiti v vlak, ga je nevarno obstrelil 23 letni Sagoya. Strel je prebil predsedniku vrat. V bolnici so takoj izvedli operacijo, ki se je posrečila, če ne nastopijo komplikacije, zastrupljenje ali kaj podobnega. Atentator je član reakcionarnega nacionalističnega gibanja ter pravi, da je izvršil atentat, ker je bil uverjen, da po smrti japonskega predsednika vlade — preneha gospodarska kriza na Japonskem.

Otvoritev rumunskega parlamenta.

Prestolni govor.

V soboto je bil slovesno odprt rumunski parlament. Prestolni govor je čital kralj Karl, v katerem naglašja, da Rumunija priznava haško mirovno sodišče ter da je stvorila zvezo z Jugoslavijo in Čehoslovasko. Dalje omenja prestolni govor gospodarsko krizo in namero osmih srednje- in vzhodnoevropskih agrarnih držav, da stvorijo gospodarski blok za mednarodno sodelovanje.

Vendar volitve v angleški parlament.

Koncem januarja.

Delavska stranka se prav resno pripravila na volitve, kakor poroča glasilo »Daily Telegraph«. V parlamentarnih krogih menijo, da bo parlament razpuščen koncem januarja ali začetkom februarja. Vest je verjetna, ker hoče delavska vlada dati s tem volilec priliko, da podpro nje politiko, ki ji zlasti konservativci delajo težave.

Velika kulturna pridobitev beograjskega delavsiva.

Slovesna izročitev igrišča delavskim sportnim in kulturnim organizacijam.

V Beogradu je delavstvo že dalje časa čutilo potrebo, da se osnuje delavsko zabavišče. Predvsem so občutili to potrebo sportniki, ki so jako težko dobivali prostor za svoje tekme; zlasti težko so tudi sprejemali delavske sportne klube, ki so prihajali iz ostale države ali inozemstva v Beograd. Novo zabavišče ne bo pristopno samo delavskim sportom, ampak tudi drugim delavskim prireditvam; najemnine za druga zabavišča so namreč silno visoke.

Centrala za delavsko izobrazbo se je bavila že izpočetka s tem vprašanjem. Potrebno je bilo, osnovati tudi za deco primerno letno zabavišče, a poleg tega skrbeti, da dobe starši, ki ne morejo pustiti dece same, v njem primerne prostore za svojo zabavo. Na novem zabavišču bodo lesene koče in šotori za prenočišče delavstva, ki bo prihajalo v skupinah v Beograd.

Centrala za delavsko izobrazbo je že pred tremi leti prosila mestno občino beograjsko, da ji prepusti izredno primeren prostor. Občina je prošnji ugodila ter prepustila delavstvu 20.000 kvadratnih metrov velik prostor poleg igrišča »Jugoslavije« za 20 let brezplačno v najem.

Ko je bil prostor pridobljen, je bilo treba misliti na ureditev zabavišča. V ta namen je že zbranih okoli 200.000 dinarjev in s tem zneskom se je pričela adaptacija prostora. Prostor ograde z žično ograjo, ki se obsadi z živim plotom ter na igrišču samem nasade še 200 platan in jabolk ter 300 črnih borovcev. Spomladi se postavi prva zgradba za deco in sportnike. Zabavišče bo imelo sprehajališča, igrišča in prostore za miren odpočitek.

Razumljivo je, da vse profesionalne, sportne in kulturne organizacije čutijo potrebo obenem s Centralo za delavsko izobrazbo, da ustanovitev tega zabavišča dostojno proslave. Temu namenu je služila velika beograjska prireditev, ki jo je delavstvo imelo v nedeljo, dne 16. t. m. popoldne na prostoru novega zabavišča.

Te prireditve so se udeležile domače in sosedne strokovne, kulturne in sportne organizacije, tako, da je dosegla prireditve prav manifestacijskega značaja.

Stanovanjska zaščita v Čehoslovaki je podaljšana do 30. novembra 1931. Zaščiteni so vsi državljani, ki nimajo nad 45.000 Kč. letnih dohodkov.

Ludendorff — pacifist.

Prej nacijski socijalist, razkrinkava bivše zaveznike.

Dne 8. novembra 1923 je Hitler imenoval »feldmaršala« Ludendorffa za vojnega ministra, meneč, da se naj pripravi živahna in pogumna vojna proti Franciji. Sedem let po tem dogodku pa je Ludendorff izdal brošuro z naslovom »Svetovna vojna grozil«, v kateri pripoveduje, kakšen bi bil po njegovem mnenju izid nove svetovne vojne. Dne 1. maja 1932 izbruhne nova vojna. Na eni strani se bojujejo Francija, Belgija, Poljska, Čehoslovaška in Romunija, na drugi strani Nemčija, Avstrija, Ogrska, Anglija in sovjetska Rusija. Francoska vojska zmaguje naglo in temeljito, Nemčija postane bojišče, nje mesta postanejo žrtev zračnih napadov. Za preskrbo nebojnikov se nihče ne briga. Mladi ljudje iz Nemčije se prevažajo kot žrtev kanonov v Anglijo ali gorenjo Italijo, kjer poginjajo v množicah. Že po nekaj tednih je vojna odločena. Nemčija je uničena. Ludendorff opisuje usodo Berlina:

Nasilno ropanje iz potrebe se vrši po berlinskih ulicah in okoliških mestih. Nihče ne more preskrbeti prehranjevanja. Češki črnovojniki obkoljujejo mesta ter brezsrčno pode begunce nazaj v mesto. Berlinsko prebivalstvo umira, predvsem otroci kakor povsod. Kar so Nemci napravili v kulturi, je vse uničeno ali propade. Strahote tridesetletne vojne se ne dajo primerjati s to vojno.

Nacijski socijalisti so kljub temu doslej smatrali Ludendorffa kot svojega vojaškega strokovnjaka. Ko je sedaj njih fantazije o bodoči osvobodilni vojni tako zmrcvaril, ga bodo najbrže sedaj proglasili za bebca. Kakor so ga takrat poveljevali, tako ga bodo sedaj, ko je znil pametno besedo, napadali najbrže s sovraštvom in besnostjo. Morda pa Ludendorff s svojimi »razkritji« hoče predvsem rešiti svojo osebo pozabljenja, in misli, da se mu bo to posrečilo s senzacijami.

Razkol v spodnjeavstrijskem Heimwehru.

Dve smeri.

V petek se je vršila konferenca spodnjeavstrijskih heimwehrovskih voditeljev, na kateri sta se pokazali dve smeri: ena, ki hoče podpirati krščanske socijalce pod vodstvom Raaba in druga, ki zahteva v Heimwehru nestranskarstvo pod vodstvom notranjega ministra kneza Starhemberga ter hoče biti neodvisen politični faktor.

Sklenilo se je ob soglasju s Starhembergom, da se ločitev izvede v nekaj tednih.

Razkol bo nedvomno sledil tudi po ostalih avstrijskih deželah.

Italijansko-turška pogajanja.

Sodelovanje z Madžarsko.

Te dni se bodo vršila v Rimu pogajanja med Turčijo in Italijo. Pogajanja imajo namen, pritegniti k sodelovanju Italije in Turčije še Madžarsko.

Doma in po svetu.

Dajte mater rodbini. S približno tem naslovom je napisal nedeljski »Slovenec« daljši članek, v katerem navaja, da so gospodarske razmere vzele rodbini mater, možu ženo in družico. Vzrokov je več, predvsem stanovanjske nepravilnosti in premajhne plače, kar vleče za seboj celo vrsto nezdravih stvari, kakor nered doma, slabo vzgojo, pohujšanje v kinih ter stradanje in trepljenje. Na vse to ve »Slovenec« dve mazaški zdravili, in sicer draginske doklade za rodbine in večjo brigo za stanovanje. Članek je pisan propagandistično za široko javnost, ker našteva zla, ne pove pa pravega vzroka tem razmeram, ki nedvomno tiči v — gospodarskem sistemu. Pristaši »Slovenca« po svojih podjetjih zaposlujejo žene, če le morejo in jih tudi ravnotako plačujejo slabše, kakor vsi drugi podjetniki. Dejansko je članek naperjen samo proti »beli kugi«, ker o

reviziji gospodarskega sistema ne piše niti besedice. Nekaj drugega bi bilo, če bi bil »Slovenec« rekel: Delavstvu se godi krivica, ker je preslabo plačano, ker nima zdravih stanovanj, ker je brezposelno in nima na svetu v tem primeru prav nobenega zatočišča. Izobčeno je iz gospodarstva. Zato naj se gospodarski sistem izpremeni tako, da bo imel vsak človek zadosten življenjski delež na gospodarstvu. Če je manj dela, se dela manj časa, toda rediti in preživeti pa mora družba vse ljudi. Tega načela »Slovenec« ni povedal, zato so njegove besede samo teoretičnega pomena. V praksi ne delajo tako.

Tudi Ženeva ima socijalistično večino. V Ženevi, na sedežu Društva narodov, so se vršile 2. novembra volitve v mestno zastopstvo. Dobili so mandatov: socijalni demokrati 37

(prej 32), katoliki 14, radikali 22, gospodarska stranka 15 in demokrati 12. V proslavo zmage so na večer po volitvah priredili po prestolici Društva narodov socijalni demokrati velik obhod z bakljado.

Cita in Oton Habsburg izjavljata, da ne nameravata še obiskati Madžarske in s tem povzročiti revolucijo režima.

Stahlhelmovci pri Mussoliniju. — Dne 13. t. m. so se mudili v Rimu Stahlhelmovci, ki jih je sprejel Mussolini. Pozdravili so drug drugega in si obljubljali zvestobo in medsebojno pomoč. Mussolini gotovo ni prijatelj Stahlhelmovcev, če pa jih podpira, potem dela to v prepričanju, ker bi uvedba fašističnega režima tudi v drugih državah utrdila fašistični režim v Italiji in bi ideja korporativne države zmagala v boju proti parlamentarizmu. Več kot jasno pa je, da bi nacijski petelini, kakor hitro bi se polastili oblasti, porabili prvo priliko, da zažgo Evropo na vseh štirih straneh sveta.

Kdo je v Avstriji gospodar? Na dan praznika avstrijske republike (12. november) je imel predsednik Miklas govor, v katerem se je odločno postavil na stališče demokracije ter zakonitosti. G. Miklas, dasi je sam član klerikalne stranke, katere predsednik je kancler Vaugoin ter duševni vodja prelat Seipel, ki sta oba zaveznika fašizma, se je kljub temu izrekel z vso odločnostjo proti vsakršnim pučem, za mir ter napredek. Istega dne pa je imel v Innsbrucku prosluli Pabst, ki je baš ta dan prispel kot izgnanec nazaj v Avstrijo, pred kakimi 3000 heimwehri silno hujskajoč govor. Pri tej priliki je tudi govoril pri volitvah propadli Steidle. Na to je naglašal Pabst, da Heimwehr v volilni borbi ne more zmagati, zato »konec s temi stvarmi. Samo z močnim oboroženim pokretom je mogoče osvojiti oblast v državi. Do tega mora priti že v najkrajšem času.« Po mnenju Pabsta zadostuje 228.000, ne glasov, kolikor so jih namreč fašisti v celi Avstriji prejeli, temveč pušk, da demokracijo ugonobe. Kdo je tedaj gospodar v Avstriji?

Lepa zmagala dunajskih cestnih železničarjev. Pri volitvah personalnega zastopstva ter zaupnikov je dobila svobodna organizacija dunajskih cestnih železničarjev 10.246 glasov in 22 mandatov, takozvana »nepolitična« pa je prejela 2446 glasov in 2 mandata. Krščansko-socialni železničarji, ki so prejeli 891 glasov, so ostali brez vsakega mandata. Od 170 zaupnikov jih je dobila svobodna organizacija 143, nepolitična 24 in krščanski socijalci samo 5. **Vseh 40 mandatov v disciplinarno komisijo pa je pripadlo svobodni organizaciji.** To volilno število naj blagovoli »Slovenec« vzeti na znanje, ki se vedno baha s svojimi zmagami na Duna-

Iv. Vuk:

Dan delavske pesmi.

(Iz mojih vtisov.)

— Celje!
Sprevednik je zaklical pred našim vagonom in je ponovil svoj klic še pri drugem in tretjem vagonu... Na lokomotivi je šumela para, kakor šum vodopada... Množice so hitele na peron in s perona v vagon, kakor v času preseljevanja narodov. Bilo je vrvenje. Tam z brega nas je gledal grad celjskih grofov.
Tam vidim skupino... Rdeči nageljni na prsih.
— Hrastnik »Svoboda« I. Rudarji-pevci.
— Eh, kakšni fantje, je nekdo rekel za menoj. Gospodična je bila, belih lic, jagodnatih ustnic.
— Vidiš, prijatelj, nežnemu maku se dopade močan stebel.
Prijatelj se je nasmehnil:
— Preglasno govoriš... Vendar... pogledaj tam one!
Druga skupina je stopila k prvi.
— To so pa tudi Hrastničani. Tudi »Svobodaši«, »Svoboda II« je to. Steklarji.
— Pevci?
— Slišal jih boš.
Pristopil je Celjan, reditelj. Pogledal je moj znak na suknjiču.
— Družnost!... Sodruška iz...
— Za hip je obstal.
— ... Iz Ljubljane, sem dodal.
— Kot pevec, je dodal prijatelj. — Zastopava najmočnejši pevski zbor »Svobode«, s sedežem v Ljubljani.
Sodrug Celjan ni vedel, ali bi se naj zasmel ali naj bi se resno držal. Poleg stoječi sodrug pa je rekel ravnodušno:

— O, saj so v Ljubljani tudi pevci. Dobri pevci. Delavci, zavedni delavci, organizirani v strokovnih organizacijah, v kulturni organizaciji »Svoboda«...

Gledam ga. Moj prijatelj pa doda:
— Tako zavedni, da vzdržujejo pevske zборе.

Celjan se je očitajoče nasmehnil.
— Samo ne delavskih, samo ne »svobodaških«.

— Ker jih ni, je modro povdaril prijatelj. — Vzdržuj jih, če jih ni. Vidiš, in tukaj se neha zavednost.

— A kdo je, ki jih ustvarja?

Celjan je, kakor solist, spregovoril s tenorskim »d« in čakal na odgovor.
— Delavci, je odgovoril prijatelj.

— No? je nadaljeval Celjan.

Prijatelj je zamahnil z roko, rekoč:

— No... nič no... Tu se neha zavednost. Bog oče je že prestar in ne izreka več »Bodi« in že »Je«. Ljubljanski pevci-delavci pa govore: »Eh, pojdi se solit...« In so izvršujoči člani nedelavskih pevskih društev.

Beseda mi je ležala na jeziku. Hotel sem odgovoriti prijatelju, ali bili smo že pri Narodnem domu. V dvorani zgoraj bo koncert.

Dekleta so mi pomahala z rokami.
— Kdo si? me je vprašal celjski sodrug in njegovo oko je karajoče gledalo name. Pa ga nisem pogledal, nego veselo vzkliknil:

— Družnost, sodružice! Drava in Ljubljani sta se našli pri Savinji.

— Sava pa je objela Dravo in Savinjo z Ljubljano vred, je vzkliknil tisti, ki igra klavir pri vajah, a podnevi v tovarni Kranjske industrijske družbe razbija železo.

— Črni dijamant zabukovski s hrastniško-trboveljskim vam pa poklanja dragulje.

Prostrana dvorana Narodnega doma. Gledam. Ali bo polna?...

Pretečejo minute... Stole nosijo od nekd v dvorano. Premalo jih je. Balkon je natlačen. Dvorana prenapolnjena.

— Koliko je ljudi?

— Blagajnika vprašamo, ko prodaja vstopnice.

— A kdo bo čakal. Prestejmo.

Stejemo stole. Množimo.

— Koliko?

— ... Nekaj čez 600 oseb. Morda kakšen ducat manj, morda kakšen ducat več. Zazvonilo...

Vse utihne... še enkrat pozvonilo...

Zastor se dvigne...

Moški zbor na odru. Pevovodja in 16 pevcev — če sem prav štel — stoji pred nami. Steklarji iz Hrastnika, »Svoboda II«.

Pevovodja dvigne roko. Komaj slišna intonacija in iz pevskih grl zazvenijo ubrani glasovi prijetnih melodij... Piano, pianissimo... forte!... Pesem za pesmijo, sedaj počasi, nspavajoče, sedaj krepko, močno...

— Kaj so to delavci? vpraša prijatelj.

— Tiho!

A prijatelj me sune v bok. Tiho šepeta:

— So to li res delavci?

— Delavci!

— ... Ne bi verjel... Vsaj po glasovih ne...

Zopet se dvigne zagrinjalo.

— Kdo so to?

— Zabukovčani. Svobodaši. Rudarji.

Prijatelj molči.

»Vzbujenje duhov«.

— Silna pesem...

Prijatelj za hip umolkne. Nato de tiho, da ne bi motil ostalih:

— Slišal sem jo v nekoliko drugačni kompoziciji.

— To je še stara kompozicija.

— Kako dobro izgovarjajo besede...

Dirigent-delavec, pa tako umerjen... Obrazi delavski, a grla... hm...

— Tako izglajena...

— Vidiš, zašepetam. — Dokaz, da je kultura v teh množicah. Civilizacija pa v onih drugih, ki jih danes ni tu.

Oglušujoče ploskanje.

Prijatelj se ozre po dvorani.

— Sami delavski obrazi. Natlačeno polno.

— Je tudi precej obrtnikov, pristavi sosed.

— To ne spremeni besede »delavski«, pojasnjuje prijatelj.

—

—

Zvonec.

Molk.

— Kdo nastopi sedaj?

— Maribor, mešani pevski zbor.

— Aha... Dva pred njim, dva za njim. Bon ton...

Zagrinjalo se dvigne.

Dekleta-sodružice v polkrogu. Za njimi stojec, v polkrogu fantje-sodruzi, »Svobodaši« — Mariborčani. Pred njimi dirigent-učitelj.

— Štirindvajset, kakor ur v dnevni in noči.

— Če se le nisi zmotil...

Položim prst na ustnice.

Intonacija. Kakor trepet orgel...

(Konec prihodnjič.)

ju. Razen tega naj še vzame na znanje, da je pri zadnjih volitvah glasovalo dve tretjini vojakov za socialiste.

V Heimwehru se vedno bolj oblikuje notranji razkol med heimwehrovci, ki so kandidirali skupno s krščanskimi socialci in med heimwehrovci, ki so nastopali samostojno z listo Heimatblock. Prve vodi inž. Raab, druge pa Starhemberg, ki izjavlja, da fašistično usmerjena Heimwehr ne bo sodelovala z nobeno parlamentarno vlado. Deželni voditelj štajerskega Heimwehra dr. Pirmer je odložil svoj mandat v državnem in v štajerskem deželnem zboru. Dr. Straßella je odložil svojo funkcijo kot graški podžupan.

Schober proti Vaugoinu. Landbund in demokrati so sklenili, da ohranijo v parlamentu svojo enotnost in ustanovijo enoten blok pod vodstvom dr. Schobra. Dr. Schober je izjavil, da se z vlado Vaugoina na noben način ne bo pogajal in je pripravljen na koalicijska pogajanja s krščanskimi socialci le, če sedanja vlada odstopi.

Na akademiji za svetovno trgovino na Dunaju je prišlo prošli teden do krvavih dijaških nemirov. Heimwehrovski in narodnosocialistični dijakovi so napadali židovske in socialistične dijake, jih pretepali in izrinili iz predavalnic. Del židovskih dijakov se je zabarikadiriral v tretjem nadstropju. Heimwehrovci so poslali k njim svojega posredovalca, ki jim je obljubil, da lahko nemoteno zapuste poslopje. Ko pa so bili na stopnicah, je zavpil svojim tovarišem: »Zdaj jih pa le dajte!« S krvavimi glavami so bili izgnani na ulico, kjer se je nabrala ljudska masa, ki je ogorčeno protestirala proti tem surovostim nacionalistov, tako da je morala policija poslopje zavarovati. Ker se je izkazalo, da so se pretepi na akademiji udeleževali tudi heimwehrovci-nedijaki, je rektor odredil, da se mora pri vходу vsakdo izkazati z dijaško izkaznico.

230.000 brezposelnih v Avstriji. Konec oktobra je bilo v Avstriji 192.670 brezposelnih, ki so dobivali podporo, to je, za 17.800 več kakor sredi oktobra. Razen teh je še 35.000 brezposelnih, ki ne dobivajo nobene podpore. Torej je v vsej državi približno 230.000 brezposelnih ali za 67.000 več kakor ob istem času prošlega leta.

Volitve na Poljskem, ki so se vršile v nedeljo 16. t. m., bodo, kakor doslej kaže, vsekakor prinesle vladni listi Pilsudskega večino, ki je pa seveda nihče ne bo mogel smatrati za svobodni izraz volje naroda. Z neverjetnim terorjem in z aretacijami vseh vplivnejših voditeljev opozicije se je na umeten način ustvarilo večino reakcije. Kako dolgo se bo vzdržala, je pa drugo vprašanje. Poljska ima dokaj pestro zgodovino za seboj, ki se bo tudi v bodoče ponavljala.

Mussolini zopet zapira na veliko. Zadnje dni je bilo nad 200 uglednih Italijanov, ki ne odobravajo fašizma, aretiranih. Med aretiranimi je tudi sin Cezara Battistija, italijanskega narodnega mučenika, ki ima v Trientu spomenik in ki ga je dala Avstrija svojčas obesiti, Gino Battisti.

Fašizem rabi denar. Fašistični Italiji sedaj teče voda v grlo, ker je nastala kriza med razredi, ki jih fašizem ni mogel, ali pa tudi ni hotel s sveta spraviti. Italija rabi denar in je poskusila svojo srečo pri sosedih Franciji, ki pa je odločno odkimala, kar ni niti čudno. Sedaj baje hoče Mussolini poskusiti svojo srečo v Ameriki. Grof Volpi se je že podal v Zedinjene države k Hooverju zaradi mednarodnega posojila.

Generalni štrajk na Španskem. V Madridu so se pri neki novi gradbi smrtno ponesrečili 4 delavci. Ostalo delavstvo jim je priredilo svečan pogreb, ki se ga je demonstrativno udeležilo do stotisoč oseb. Policija je proti pogrebcem brutalno nastopila in hotela spreved razgnati. Pri tem so bili zopet 4 delavci ubiti in 30 ranjenih. Delavstva se je polastila silna razburjenost in je proglasilo v

Komisar za znižanje cen v Nemčiji.

Nova funkcija.

Državna vlada je imenovala komisijo za izvedbo akcije za znižanje cen. Komisija ima nalog, da zbere material o dosedaj že izvršenih pogajanjih glede znižanja cen. Vsi ministri so se izjavili, da bodo dali komisiji celokupni material na razpolago. Cena kruhu se je že znižala, sedaj je meso na vrsti. Meso bodo revnejši sloji prejeli potem bonov, katere bodo potem občine plačale. Cene so se nadalje znižale za krompir, zelenjavo in sadje. Ravnotako so se znižali tarifi za elektriko in s 1. decembrom se bodo pocenili časopisi za 10 do 20 procentov.

V tozadevnem poročilu naglašala vlada, da so doseženi znatni uspehi. Vlada pa namerava imenovati stalnega komisarja za nadziranje cen, torej diktatorja, ki bo vodil boj z draginjo.

Major Pabst grozi.

Nad volilnimi uspehi je obupal.

Ob povratku v Avstrijo je imel Pabst govor v Inomostu. V svojem govoru je rekel: Z glasovnico in volitvami se ne da dvigniti nobenega naroda. Napraviti se mora konec s temi stvarmi! Heimwehr naj bo pripravljen, da si iztrga oblast v državi, in sicer že prav v bližnji bodočnosti. Nad Avstrijo sme vihrati samo zelenobela zastava, in ko bomo enkrat tako daleč, potem bo sledil naš zgled tudi v veliki nemški skupni domovini. Menimo, da se bo Pabst zmotil! Avstriji in Nemci so demokraciji, zato mora taka naduta misel, da bi se narod slepo podredil diktatorski volji velikega frazerja, ostati brez večjega odziva.

znak protesta dvodnevni generalni štrajk. Vse delo in promet počiva. Stavki se hočejo pridružiti tudi delavci elektrarn in vodovoda. Trgovine so zaprte iz strahu pred izgredi. Vlada stalno zboruje.

Egipčanski nacionalisti se ne marajo molče podrediti diktaturi kralja Fuada in hrupno demonstrirajo po ulicah Kaire in Aleksandrije.

Etiopijci imajo kronanega cesarja. V daljnji Etiopiji (Abesiniji) je bil nedavno kronan novi cesar Ras Tafari. Zanimiva je njegova cesarska krona. Prišel je do nje preko gomil trupel svoje rodbine in svojih najbližjih tovarišev in pomočnikov, kakor tudi preko cele vojske vojakov, ki so padli v borbi za njegovo krono. In dokler je mogočni car Tafari ob kronanju blestel v sijaju zlata in dragega kamenja — toliko časa so defilirale gome gladnih, bosih in nagih podanikov. To je morala biti res divna slika.

V Indiji se vrše demonstracije nacionalistov proti indijski konferenci, ki zboruje v Londonu.

Koliko jezikov se govori v Evropi? Mednarodni jezikovni urad v Ženevi je objavil zanimivo statistiko o jezikovni mešanici Evrope, iz katere je razvidno, da govore Evropejci 125 samostojnih jezikov. Na prvem mestu je nemščina, ki jo govori 81 milijonov Evropejcev, na drugem ruščina z nad 70 milijoni (azijski Rusi niso všteti), na tretjem mestu angleščina s 47 milijoni, na četrtem italijanščina z 41 milijoni, na petem francoščina z 39 milijoni govorečih. Na zadnjih mestih se nahajajo že skoraj popolnoma izpodrinjena narečja Bretoncev v Franciji, Baskov v Španiji in Keltov na Škotskem. Zadnji v tej vrsti je jezik Mordvinov v severni Rusiji, ki ga govori komaj par tisoč ljudi.

4000 let staro knjižnico so izkopali v razvalinah Minet el Baida v Siriji. Globoko pod zemljo v razvalinah starih zgradb so odkrili stari noslovci veliko množino žganih ilovnatih plošč s klinasto pisavo, ki predstavljajo del velike 4000 let stare biblioteke.

Svetovno gospodarsko razdejanje.

Z brzovlakom v kaos.

(Nadaljevanje.)

V velikanskem boju, ki je nastal med posameznimi konkurenčnimi industrijami, se kažejo posledice v dveh smereh. Nekateri kapitalisti šibkejši obrati niso mogli vzdržati stalnega padanja cen ter so propadli in propadajo, drugi pa so se združevali in se združujejo še dalje v velikanske obrate, kartele, truste, sindikate itd. Danes so kartelirane produkcije skoro vseh življskih potrebščin ter si je mogočni kapital z milijardnim premoženjem razdelil svet v gotove interesne sfere, in je gospodarski boj proti njemu izključen. S fuzijoniranjem vseh mogočih industrij se je po duhu kapitalizma nujno morala pričeti doba zniževanja produktivskih stroškov, doba takozvane racionalizacije. Tako se je zgodilo, da je bilo nedolžno človeštvo naenkrat prizadeto od dvojne nesreče z istim efektom: od brezposelnosti na eni in znižanja življskega standarda na drugi strani. Čim bolj je stroj izpodrival človeško delo, čim bolj so propadali in propadajo manjši obrati, tembolj je in bo rastla brezposelnost. Po nekaterih velikanskih obratih v Zedinjenih državah se je znižalo število zaposlenega delavstva za dve do tristo procentov in čimbolj je napredovala racionalizacija, tembolj se je množilo število onih, ki so svojo neorganizirano delovno silo ponujali podjetniku za vsak denar in s tem poslabševali tudi delovne pogoje zaposlenega delavstva. Vse države se danes bavijo s problemom petnajst milijonov registriranih brezposelnih ter skušajo omiliti bedo in načeti problem s podporami za brezposelne ter institucijami za posredovanje dela. Vsakomur pa mora biti jasno, da bolezn s tem zdravilom ni mogoče izlečiti, če se ne izleči korenina, odkoder zlo izvira. Dasi je v taki krizi državna pomoč brezposelnim potrebna, se vendar s tem ni doseglo drugega, kakor da se plačuje indirektna premija onim, ki so to brezposelnost zakrivali.

Vsled stalne koncentracije mednarodnega kapitala, ki drži v rokah ves svet in odloča o življenju in smrti milijonov nedolžnih zemljanov, se je izvršil kolosalen odtok kapitala z ene strani na drugo in proletariziranje konzumskih mas v stilu, kakršnega še ni videl svet. Vsled ogromne zadolžitve delovnega ljudstva vseh držav se je takozvano narodno premoženje povsod znižalo ter so tozadevne cenvitve danes postale iluzorne. Ker pa je bil in ostane interes upnikov ta, da se dolžniki ohranijo

pri življenju, doživljamo v tej bolni dobi paradoks, da žive in delajo razni falitni obrati predvsem le še radi tega, ker bi pri njih polomu prišli upniki ob vse svoje terjatve. Zato ima Amerika kot največji upnik velik interes na tem, da ostane uboga v sebi razkosana in zadolžena Evropa kolikor le mogoče pokojna.

Prevelikemu in prehitremu povečanju industrije sledi poleg znižanja cen, brezposelnosti, splošnega proletariziranja in obubožanja tudi povenitev denarja, ki se zrcali v znižanju obrestne mere. Premočno razvita industrija danes ne rabi več denarja za nove investicije, zato se polagoma kopiči denar v bankah in denarnih zavodih ter vsled preobilice nujno pritiska na znižanje obrestne mere. Isto skrb, ki jo ima industrija s placiranjem svojih fabrikatov, imajo danes denarni zavodi s placiranjem denarja. V teh nesigurnih časih seveda denar ni vsakomur, ki bi ga rabil, na razpolago, ker se zahteva dvojno varnost, pa vendar so vse emisijske banke zniževale svojo oficijelno obrestno mero, ki je danes po nekod dosegla najnižjo stopnjo z 2 in 2½%. Vsaka konjunktura prinese s seboj povpraševanje za denarjem ter povišanje obrestne mere, vsaka kriza pa ponujanje denarja in znižanje obrestne mere. Tudi današnji položaj torej kaže krizo, v katero je zabredlo vse svetovno gospodarstvo.

Pravilo je, da se vsake krize poslužijo nezadovoljni elementi, ki skušajo izkoristiti položaj v svojem smislu ter forsirati splošno nezadovoljstvo do kaosa. Kakor vse izgleda, se je sedaj tudi Sovjetska Rusija poslužila te teze in pričela s toliko imenovanim dumpingom. Neglede na to, kakšen je dejanski gospodarski položaj v sovjetskih državah, se omejimo le na suha dejstva in konstatiramo, da je Rusija preplavila evropski in deloma ameriški trg z raznimi izdelki in to po cenah, ki onemogočajo domačim producentom vsako prodajo. Če se govori danes tudi o agrarni krizi, ni temu vzrok samo preobilna žetev, ampak tudi sovjetski dumping. Resnica je, da je danes kmet, ki je bil od nekdaj že pastorek usode, postavljen pred usodno vprašanje, da-li se mu sploh še izplača obdelovati svojo zemljo in ali ni bolje, da si kupi življske potrebščine mnogo ceneje na trgu. Odprto ostane zanj seveda vprašanje, odkod dobiti denar za potrebne nakupe.

Politična družinska tragedija. Povodom zadnjih volitev v Avstriji se je odigrala v Dornbirnu na Predarlškem žalostna družinska tragedija, katere neposredni vzrok so bile volitve. Mehaničar Anton Bauer, ki je komunist, je silil svojo hčer, da mora voliti komuniste, kar je ta odklonila. Na to je Bauer pograbil hčerko in jo začel daviti. Ko je prišel brat sestri na pomoč, je od dal en strel iz pištole na očeta, ki je potem v bolnici umrl.

Posnemajte. Za tiskovni sklad je daroval neimenovani Din 10.—. Iskrena hvala.

Velik ljudski koncert

del. glasbenega društva »ZARJA« v Ljubljani

se bo vršil v ponedeljek, dne 24. novembra t. l. ob 8. uri zvečer v dvorani Filharmonije (kino Matica).

Nastopi 30 godbenikov »Zarje«. Na sporedu so krasne skladbe. Vstopnice se že prodajajo v pisarni »Ujed. Saveza Železničarjev Jugoslavije« v Ljubljani (Del. zbornica).

Sodrug, vzemite vstopnice v predprodaji! Sodrug, člani in podporniki »Zarje«, na koncertu boste videli, kako naša godba napreduje. Zato vzemite vstopnice že sedaj!

Odbor Del. glasb. društ. »Zarja«.

Ali si že član »Cankarjeve družbe«? Poskrbi, da bodo tudi Tvoji prijatelji postali naročniki. Za 20 Din dobite štiri lepe knjige.

Mariborski mestni proračun

obeta novo občutno obdavčenje konzumentov.

Mestno knjigovodstvo je sestavilo občinski proračun za l. 1931. »Slovenec« je ta proračun v velikih obrisih objavil ter dodal nekoliko komentarja. Mi se seveda s »Slovencem« ne strinjamo v presoji tega proračuna, ki ne kaže prav nobenega napredka. Izkazuje pa proračun 18.321.610 Din potrebščin in je od tekočega višji samo za 463.695 Din. To pa so čisto novi izdatki in sicer za učiteljske stanarine, ki jih po novem šolskem zakonu mora občina nositi; nadalje izdatki za policijo in končno za katetske plače, ki naj bi jih plačala občina, kar pa pred upravnim sodiščem ne bo držalo. Proračun torej že na prvi pogled kaže, da ne napredujemo, temveč nazadujemo, kajti mestna občina kot je Maribor, ima prvič naraven prirastek in drugič bi bilo nujno potrebno vsaj na socialnem polju napredovati.

Lastnih dohodkov ima občina 6.103.908 dinarjev; primankljaj 11.717.702 Din pa je treba kriti z raznimi že obstoječimi občinskimi davščinami in pa z natančno preosnovano tovarniško davščino, ki bo nesla namesto dosedanjih 600.000 Din, tri milijone dinarjev. Občinska uprava pa je kar na lastno roko opustila najnovejšo in edino davščino, ki je bila iz dveh ozirov umestna ter potrebna, toda te davščine niso posedujoči hoteli, to je: davek na nezazidane parcele. Ta davek se torej opusti, saj ga pa tudi ne rabimo, ker bo nova tovarniška davščina itak dovolj nesla in jo bodo plačali konzumenti. Porazdelitev je sledeča:

Uprava: potrebščina	3.600.488	Din.
kritje v oklepajih (828.500)		
Mestna imovina	623.875	(384.302)
Mestna podjetja	333.450	(878.076)
Občinski dolgovi	4.712.043	(2.530.149)
Ceste, ulice in trgi	2.698.237	(617.090)
Gasilstvo	155.075	
Zdravstvo	747.211	(786.560)
Socijalna politika	2.257.445	(354.093)
Šolstvo	1.681.338	(194.000)
Umetnosti, znanost in		
prosveta	384.296	(8.852)
Obrt in trgovina	142.000	
Vojaštvo	216.772	(1.938)
Raznosterosti	769.380	(20.348)

Primanjkljaj 11.717.702 Din se bo kril s 50 odst. obč. doklado na vse direktne davke razen uslužbenškega, kar bo dalo 2 milijona 900.000 Din. Nadalje naklado na vino po 1.50 Din od litra ter vinski mošt po 1 Din od litra, kar bo neslo 1.900.000 Din, naklado na pivo po 1 Din od litra bo vrgla 800.000 Din. Zganje bo neslo 120.000 Din. Šampanjec samo 25.000 Din, 13 odstotna gostasčina bo vrgla 3.250.000 Din, kanalščina bo vrgla 1.500.000 Din, davek na vozila 350.000 Din, prirastkarina 200.000 Din, hotelske sobe 15 odstotkov bodo prinesle 100.000 Din, pasji davek bo dal 70.000 Din, prenosni davek 150.000 Din. Končni deficit v znesku 352.702 Din pa upa mestno knjigovodstvo prirediti pri raznih partijah.

Gospodje pri »Slovenec« hvalijo ta proračun, ki ne predvideva gradbe niti ene same poštene stanovanjske barake! Povečujejo svoje socijalno skrbstvo v devetih letih in pri tem trdijo: »morda pomotoma — neresnico, češ, glejte nas, v Mariboru naš proračun pokazuje relativno največjo postavko za socijalne svrhe, saj znaša ista eno petino proračuna«. To pa ni res, ker 2.257.445 Din od 18.321.610 Din je komaj ena osmina, ne pa petina proračuna. Morda pa bolj s ponosom lahko pokažejo gospodje na poglavje: občinski dolgovi, ki pač predstavljajo okroglo eno četrtino, to je 4.712.043 Din za obrestovanje ter amortizacijo glavnice z nad 60 milijonov Din.

O izrednem proračunu pa sploh ni vredno govoriti, ker je vseeno ali stoji v istem 2 milijona ali 50 milijonov, ker se ga nikoli ne realizira in ima le dekorativen pomen.

Naloga delavskih zastopnikov v občinskem svetu bo, da bodo s primernimi predlogi skušali ta proračun kolikor moč zboljšati.

Maribor.

Padec raz železniškega mosta v Dravo. Železniški most v Mariboru že dalj časa pleskajo. To delo se vrši s pomočjo visečih mostičkov in je zelo nevarno, kajti most je kakih 20 m visok. Tudi v nedeljo dopoldne so delavci delali. Nekako okoli 10. ure so ljudje z grozo opazili, kako se je viseči odrič odtrgal ter s pleskarjem vred strmoglavil v reko. Delavec, ki je na srečo znal plavati, se je takoj pojavil na površju vode, držec se za hlod in je z njim plaval proti prevozu. Železničar Schneider iz kurilnice, ki je stoječ v čolnu nekoliko nižje od kraja nesreče lovil ribe, je, videč nesrečo, odvezal čoln in hitel ponesrečencu nasproti. Posrečilo se mu je, potegniti ga iz vode in prepeljati na levo obrežje. Ponesrečenec, 20 letnemu Milošu Prodanoviču, stanujočemu v Mlinski ulici št. 35, so v Trstenjakovi ulici nudili prvo pomoč. Prodanovič se sicer ni posebno poškodoval, vendar pa se je hudo prestrašil in tudi v hladni vodi premočil, kar ni šala, ako se pomisli, da je Drava še poleti silno hladna. Sicer pa bi se pleskarska dela bila lahko izvršila v poletnem času in ne sedaj v mokromrzlem vremenu.

Manufaktura, krzno, trenchcoati, Hubertus-plašči, usnjene suknje in pletenine. L. Ornik, Maribor, Koroska cesta 9. — Plačilne olajšave!

Polnilna peresa dobite že za 18 dinarjev v papirnici Ljudske tiskarne. Oglejte si jih!

Študenti pri Mariboru

Ljudska univerza. V četrtek, dne 20. t. m. ob 19. uri predava g. dr. Vilko Marin o črvih v človeškem telesu.

Ruše.

Protituberkulozna liga je imela v nedeljo, dne 16. t. m. svoj prvi občni zbor. Liga šteje že preko 100 članov. S subvencijo tovarne za dušik v znesku Din 3000.— znaša njeno premoženje okrog Din 5000.— V odbor so bili od župana predlagani ter izvoljeni sledeči: župnik, zdravnik,

učitelji in učiteljice ter uradniki (delavstvo v odboru ni zastopano). Za Selnico sta v odboru zastopana učiteljica Konečnik in šol. upravitelj Majcen, oba v Selnici. Delavstvo bo v bodoče delu te važne ustanove v našem kraju posvečalo vso svojo pozornost!

Celje.

Borza dela. Ponujeno delo moškim: 3 konjskim hlapcem, 1 hišniku, 1 hiš. hlapcu, 1 majernju, 1 steklarju, 1 kleparju, 1 električarju-strojniku, 2 mizarjema, 1 sedlarju, 4 čevljarjem, 2 krojačema, 1 pomožnemu delavcu, 1 kurjaču, 12 vajencem. — Ženskam: 24 kmečkimi deklam., 2 kmečkima gosposdnjama, 1 natakarici, 1 gostilniški kuharici, 1 hotelski sobarici, 1 kavarniški kuharici, 1 navadni delavki, 4 kuharicam, 12 služkinjam, 1 orožniški kuharici, 3 vajencam.

Radio.

Žepni radio-aparat za policijo. Uradniki Scotland Yard ter člani Brightonške policije so napravili ta teden dobro izpadle poizkuse z žepnim radio-aparatom, ki ga morajo nositi vedno s seboj. Sprejemali so poročila postaje, ki je bila oddaljena nekaj milj. Dokazalo se je, da je aparat v celoti uspel. Če se prenaša sporočilo, opozori uradnika na to lahko brnenje in treba mu je le natakniti slušalko, da posluša. Aparat tehta nekako 800 gramov in dimenzije so mu 14,24 : 3,1 : 11,3 cm. Kot tak je menda najmanjši sprejemni aparat brez antene, ki sprejema na daljavo 80 kilometrov. Aparat je konstruiral mladi Londončan E. C. Dean, ki ga je stavil ministrstvu na razpolago.

Bajno plačano dete. National Broadcasting Company je izplačala čudežnemu otroku Ajehudi Menuhinu za koncert 20 minut honorar 25.000 dolarjev, to je 1250 do-

larjev na minuto, torej več, nego je zaslužil ruski car, ki je, kot znano, imel pred vojno na svetu največ prejemkov.

Zdravniška preiskava za cenzorje. Čitatelju je znano, da je v Bostonu v Ameriki klerikalna cenzura knjig, magazinov (revij) in odra. Ta cenzura, ki se očitno norčuje iz ustavno zajamčenih pravic svobode tiska, je že dolgo časa pravi škandal za Ameriko. Ni ga skoro meseca, da ne bi v Bostonu tirali pred sodišče kakega knjigotržca, prodajalca revij in časopisov ali direktorja oziroma lastnika gledališča zaradi »nemoralnosti«. Končno se je našel zakonodajalec, ki je v senatu massachusettske legislature predložil sledeči zakon glede cenzure: »Vsaka oseba, ki išče v državi Massachusetts ali v kateremkoli okraju države službo cenzorja knjig, iger, slik, godbe ali plesa, se mora prej podvreči izpitom, ki so predpisani za vse civilne uslužbenice, vstevši Binetovemu izpitu za stanje mentalitete za 18 let, dalje izpitom za splošne informacije in jezik, kakršni se zahtevajo za nameščence v bostonski javni knjižnici; končno se mora podvreči preiskavi državnega zdravstvenega departamenta in tam dokazati, da je seksualno normalna.« Glede na pamet sploh bi pa morali preiskati massachusettske poslance, rezultat bi bil, da bi psihijatri lahko proglasili ta parlament za norišnico. (Po »Prosveti«.)

MALA NAZNANILA.

Vsi letni naročniki dobe **zastoni** 14 karatno originalno ameriansko

zlato nalivno pero ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon**, (900 strani, 32 tabel) ali eno **prvovrstno radijsko cev**.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio« welt«. Naroča se Administration der »Radio« welt« Wien I, Pestalozzigasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, zanimive slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Vulkaniziranje

Gumiji za avtomobile, kolesa, snežne čevlje, galoše itd. se sprejemaj v popravilo po solidnih cenah. **PETELIN, Maribor, Glavni trg 4.**

Usnjate rokavice v veliki izbiri

tu in inozemske **nogavice** po nizkih cenah.

Trgovina z rokavicami in stezniki **Marija Sieber**, Maribor, Glavni trg 14, preje Gosposka 9.

ČITAJTE!

socijalno dramo Rudolfa Golouha **KRIZA.**

Naroča se pri upravi »Delavske Politike« v Mariboru, Ruška cesta 5. Vsaka naša knjižnica, vsak naš čitatelj mora naročiti to našo najboljšo socijalno dramo.

Elektrotehnična delavnica PRATTES & TRABI, Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravlja vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovlanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Posesniki avtomobilov in motornih koles, pozor!

Kupujem že rabljeno **pneumatiko**, avtomobilnih in motornih koles, v vsaki množini, po najvišjih dnevnih cenah.

JUSTIN GUSTINČIČ, Maribor, Tattenbachova ulica št. 14

V tekstilnem bazarju Vetrinjska ulica št. 15 Maribor

se dobi pristno angleško sukno za obleke, plašče, svilo, platno itd. po najnižjih cenah. — Oglejte si izložbe.

Naročajte

novi izišlo knjigo

„Taškent“ kruha bogato mesto

od Aleksandra Neverova. Prevod preskrbel I. Vuk. Knjiga je lepo opremljena v kartonskih platnicah in stane 17 Din. v platno vezana 28 Din. Dobi se pri založništvu mesečnika »Svoboda« Ljubljana in v vseh knjigarnah.

Stalna priloznostna prodaja velike zaloge **nogavic, telovnikov, puloverjev,** vsakovrstnih hišnih in kuhinjskih potrebščin, posebno **karlovarske porcelanaste posode** pri **Kormann-u, oddelek ostankov, Maribor, Gosposka ul. 3**

Hitro se en zvezek!
od **Papirnice**
Ljudske tiskarne
Slomškov trg 6

Popravila ur

srebrnine, kakor tudi gramofonov najboljše, hitro in poceni

M. JIGER-JEV SIN URAR Maribor, Gosposka 15

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici v Mariboru, Rotovski trg štev. 6.

Posojila dajemo po ugodnih pogojih!

Vloge obrestujemo po 7% proti trimesečni odpovedi.